

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Cujusdam modò nuptias petebant
 A quodam sene: non moratus ille
 Præconi dedit Eulogo puellam
 Dignum quid fatuo, *Severe* fecit?

Quasi diceret: Nunquid sapienter? nam jacent artes ingenuæ; nec honos eis, nec præmium rependitur. Aulœdi, citharœdi, lyricines, & mensarum sectatores Sycophantæ rem faciunt nugis & facetijs; viri boni & litteris exculsi cum paupertate & inopia conflictantur. Cujus rei Symbolum est *acanthis in spinis* vivens (unde Spinus & Spinulus dicitur) & tamen suaviter canens, cui perpetuæ cum asino inimiciæ. Aristot.

III. (c) Moralem doctrinam suppeditat *Tibia*, quam Minerva abjecit, Marsyas invenit. Hac ille supra sortem suam inflatior, sperabat è divino canendi instrumento, divinum quoque, & cuivis Apollini parem cantum profluxurum. Stolidè. Sunt enim *arma sine arte*, quod gladius sine mucrone; manus sine nervo; nomen sine re. Huc facit, quod Martinus Barletius scribit de Georgio Castrioto, cui heroica facta cognomentum Scanderbegi, seu Alexandri peperere. Is acinace suo poterat hostes ad umbilicum usque medios dividere; unde Mahometes Turcarum Imp. desiderio videndi tam potentis gladij, eum sibi mitti petijt. Qui cum non multum ab ense vulgari differe videretur, subdubitavit Mahometes, an illo ferro vulnera tam truculenta fuissent edita; cui renuntiatum à Scanderbego, acinacem quidem à se missum, quo foret in prælijs uti, deesse tamen ferro brachium, quò fuisset illud vibratum. Unde Symbolum: *non gladius, sed manus: non fistula, sed ars.*

(c) *Inanis jactantia.*

SYMBOLUM IV.

Midas inauratus.

11. *Metam.*

Ethicè.

1. Infelicitas divitum. 2. Stultitia votorum humanorum.

Gordius Phryx, agresti & ignobili genere ortus, rex Phrygiæ consultatus est ab omnibus; quòd ex Apollinis oraculo, primus templum Jovis recens in urbe Gordio ædificatum, ingressus fuisset; in

cujus rei memoriam, jugum vehiculi sui rustici, compluribus loris in seipsa implicatis adstrictum suspendit, in quo nexus ita celabantur, ut unde nodus inciperet, quovè se conderet, nec ratione, nec visu percipi posset. Alexander urbe Gordio in potestatem redactâ, quoniam intellexerat, fortem esse oraculo editam, Asiâ potiturum, qui inexplicabile vinculum solvisset, nexus explicare aggressus, gladio rupit lora, & sic oraculum vel elusit, vel implevit.

Hujus Gordij filius & in regno successor erat *Midas*, homo auri avidissimus, qui cum Bacchum hospitio suscepisset, jussusque esset petere, quidquid vellet, ejus voti mox compotem futurum. Nihil æquè se optare respondit, quàm ut protinùs, quidquid attigisset, in aurum verteret. Annuit Bacchus optatis; solo Midæ contactu obvia quæque in fulvum metallum convertuntur. Verùm, cum urgente fame, cibum sumere conaretur, atque illum quoque in aurum mutari videret: sensit tandem stolidus, se parùm sapienter optasse; petijt igitur à *Libero* patre, ut munus illud, quantumvis speciosum, sibi adimeret. Misertus illius Bacchus, mandavit, ut *Pactolo* Lydiae fluvio se ablueret. Cui cum morem gessisset, ipse quidem pristino restitutus est statui: cæterùm *Pactolus* ex eo tempore aureas arenas volvere capit. Eleganter fabulam carmine describit *Ovidius* 11. Met. hunc in modum.

Huic decus optanti, gratum, sed inutile fecit
Muneris arbitrium.

Ille malè usurus donis, ait: Effice, quidquid
Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.

Annuit optatis, nociturâque munera solvit

Liber: & indoluit, quòd non meliora petisset.

Letus abit, gaudetque malo, *Berecynthius* heros. (a)

Pollicitique fidem tangendo singula tentat

Vixque sibi credens, mox alta fronde virentem

Illic detraxit virgam, virga aurea facta est:

Tollit humo saxum, saxum quoque palluit auro:

Contigit & glebam; contactu gleba potenti

Massa fit: arentes *Cereris* decerpit aristas

Aurea messis erat: demptum tenet arbore pomum;

Hesperidas donasse putes: Si postibus altis

Admovit digitos; postes radiare videntur;

Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,

Unda fluens palmis *Danaën* eludere possit.

(a) *Phrygius Midas.*

Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
 Omnia: gaudenti mensas posuere ministri
 Extructas dapibus, nec tostæ frugis egentes.
 Tum verò, sive ille suâ Cerealia dextrâ
 Munera contigerat; Cerealia dona rigebant:
 Sive dapes avido convellere dente parabat;
 Lamina fulva dapes admoto dente nitebat.
 Miscuerat puris autorem muneris undis
 Fusile per rictus aurum fluitare videres,
 Attonitus novitate mali, Divésque, miserque,
 Effugere optat opes, & quæ modò vouerat, odit.
 Copia nulla famem relevat, sitis arida guttur
 Urit: & in viso meritis torquetur ab auro.

Ad cœlúmque manus, & splendida brachia tollens:
 Da veniam Lenæ pater, peccavimus, inquit:
 Sed miserere precor, speciosóque eripe damno,
 Mite deúm numen: Bacchus peccâsse fatentem
 Restituit, factique fide data munera solvit.
 Néve malè optato maneat circumdatus auro,
 Vade, ait, ad magnis vicinum Sardibus amnem,
 Pérque jugum ripæ labentibus obvius undis
 Carpe viam, donec venias ad fluminis ortus
 Spumigeróque tuum fonti, quâ plurimus exit,
 Subde caput, corpúsque simul, simul elue crimen.

Rex iussæ succedit aquæ: vis aurea tinxit
 Flumen, & humano de corpore cessit in amnem,
 Nunc quoque jam veteris percepto semine venæ
 Arua rigent, auro madidis pallentia glebis.

Ethica.

Duplicem hæc fabula Morali Scholæ doctrinam suggerit. Prior,
subsa mortalium vota. posterior, divitum infelicitatem.

I. (a) Vecordiam Midæ imitantur, qui divitiarum cupiditate abrepti,
 in id omnibus incumbunt viribus, ut velut gryphes, aut formicæ Indi-
 cæ, coæcervent thesauros; quorum possessio deinde ipsis non modò onero-
 sa, cùm non minor labor sit: *quàm quarere, partè tueri; sed etiam non*
 raro

(a) *Infelicitas divitum.*

rarò exitiosa. Non frustra pallet aurum, cùm insidiatores habeat plurimos. Hujusmodi Midæ coenam, quondam Pythiniorum regi *Pythæ* apposuit uxor, qui rusticos ab agricultura, cives ab opificijs abstractos, aurum effodere coëgit. Refert ex Plutarcho Caussinus in Symbol. lib. 2. Uterque jejulus in mensa aurea, typum exhibet avari, summam inter opulentiam, & reconditos thesauros egentis. Rectè Claudianus in Rufin. lib. 1.

Semper inops, quicumque cupit.

Et Horat. lib. 3. Od. 16.

Multa petentibus, multa defunt.

Beatior est, non qui plura habet, sed qui pauciora cupit. Nemo pluribus eget, quàm qui plurima possidet. Adde, quòd opes nunquam ferè possunt, neque parari sine injuria, neque exerceri sine luxu, neque haberi sine periculo, neque amitti sine dolore. Anacreon, celebris Poëta, Polycrati Samiorum tyranno quinque talenta, quibus ab eo donatus fuerat, restituisse fertur, quòd ob ea duabus noctibus somno caruerit. Aurei Midæ ac Pythis cibi me faciunt meminisse alterius mensæ huic proposito convenientis, quam Heliogabalus parasitis apposuit sæpe ceream, sæpe ligneam, eburneam, fictilem, etiam marmoream, cæcis ex varia illa materia effectis; nonnunquam pictas ciborum tabulas exhibebat, inter quas convivæ fame macerarentur, & per singula feracula, tanquam comedissent, bibere cogentur, ac manus lavare. *Lampridius.* En imaginem avaritiæ, quæ miserè torquet, quos ipsa possidet, & amatores suos cogit inter opes esurire & bonorum tantùm umbris frui. De qua re plura in Tantalo. De Avaro Horat. serm. 1. sat. 1.

mihî plaudo

Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca

Et mox:

Congestis undique saccis

Indormis inhians, & tanquam parcere Sacris

Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.

II. (b) De stolido Midæ voto eleganter Maximus Tyrius, dif-
fert. 30. Quanti suum, inquit, sibi exitium accersunt grandibus votis!
ut consequantur, petunt; damnant, cùm consecuti sunt. Multi vio-
lenter impetrant, quod cupiunt, & id donum interpretantur. Errant
fatui; supplicium est, non donum. Sapienter Socrates apud Val. Max.
Lib. 7. c. 2. nihil ultra petendum à dijs immortalibus arbitrabatur, quàm

ut

(b) Stolidæ mortalium vota.

ut bona tribuerent; quoniam ij demum scirent, quid cuique esset utile: nos autem plerumque in votis expetere, quod non impetrâsse, melius foret. In talia vota meritò dentem stringit Satyricus,

Evertère domos totas optantibus ipsis
Dî faciles, nocitura togâ, nocitura petuntur

Militiâ

Is inter stulta votorum numerat avarorum, qualis erat Midas,

Prima ferè vota, & cunctis notissima templis,
Divitiæ ut crescant, & opes, ut maxima toto
Nostra sit arca foro.

Idem quomodo sit optandum docet:

Nil ergo optabunt homines? si consilium vis,
Permites ipsis expendere Numinibus, quid
Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dî.

Et concludit:

Orandum est, ut mens sit sana in corpore sano. Juvenal. Sat. 10. Senecæ monitum est, epist. 10. Tunc scito te esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eò perveneris, ut nihil Deum roges, nisi quòd rogare possis palàm; & epist. 2. In hoc excusabiles sunt dij, quòd ista, quæ urunt, quæ cruciant, optantibus data sunt. Lucianus in Dialogo, quem Icaro-Menippum inscripsit, falsè fingit diversissima hominum vota ac desideria in cœlum ad Jovem ascendere; & justa quidem ab illo per apertam fenestram admitti, iniqua verò & noxia, aut inepta flatu deorum in terras remitti. Optatis imprudentibus accensendum id, quod Aurora, quanquam Dea, concepit, quæ marito suo Tithono vitam quidem immortalem impetravit, sed non senectutis expertem; hinc in cunis infantulorum more agitandus fuit; & nomen Tithoni usurpatur de senibus infelicibus ac laboriosis. Quare viderint, quid petant, qui canas in capite hiemes petunt.

C

SYM-